

Een kijkje in de toekomst van de zorg

Woonzorgboerderij de Hagert in Leur is in 2006 geopend. Sinds die tijd wonen en werken daar mensen met een beperking. Rond het erf staan 5 woningen en 4 appartementen. Daar wonen in totaal 30 mensen met dementie of met een verstandelijke beperking in kleine groepen van 4 of 6 personen. Daarnaast komen overdag nog eens 24 mensen naar de Hagert om daar te werken in de natuur, de verzorging van de dieren en de tuinen maar ze doen ook voor huishoudelijk werk in de woningen. Op de Hagert wordt dagelijks op zeven plekken gekookt met groente en fruit uit eigen tuin en de boodschappen komen van de plaatselijke supermarkt.



Belangstelling voor transitie in de zorg

Vanaf de start in 2006 krijgt de Hagert veel belangstelling van zorgorganisaties, politiek en lokale overheden uit binnen- en buitenland. Aanvankelijk ging de belangstelling van de bezoekers uit naar het *kleinschalig wonen en ontschotting*. Later verschoof de aandacht naar de *zorgvisie*, de *andere manier van organiseren* en nog later naar de manier waarop de Hagert omgaat met *een andere manier van kijken naar de zorg en de zorgfinanciering*. De Hagert blijkt een aardige proeftuin voor de transitie die nodig zijn

in de zorg. Het voordeel is dat er op de Hagert niet alleen gepraat wordt over hoe het anders moet maar dat er ook daadwerkelijk anders gewerkt wordt. Middels onderzoek wordt nagegaan of die andere aanpak ook werkt. Laten we eens kijken naar wat er dan 'anders' gaat op de Hagert.



Kleinschalig wonen en ontschotting

Als iemand graag op de Hagert wil wonen en/of werken dan kijken we niet of hij/zij wel tot de doelgroep behoort maar kijken we, samen met de aanvrager, welke zorg hij nodig heeft en of wij die zorg kunnen bieden. Zo geven we vanuit de klantvraag vorm aan de zorg. Deze benadering heeft er toe geleid dat er niet alleen mensen met dementie of met een verstandelijke beperking wonen en werken op de Hagert maar er ook mensen met niet-aangeboren hersenletsel, psychische problematiek of met afstand tot de arbeidsmarkt wonen of werken op de Hagert. Doordat de

mensen op de Hagert wonen in min of meer zelfstandige woningen van maximaal 6 personen staat huiselijkheid, persoonlijke aandacht en het dagelijkse leven centraal.



Een andere kijk op zorg

We zijn daarmee niet gericht op het leveren van de beste zorg maar we bieden de zorg die nodig is voor de persoon in kwestie om een zinvol en betekenisvol leven te leiden. Er wordt planmatig gewerkt waarbij vooraf afspraken gemaakt worden met de bewoner en familie over de ondersteuning die geboden wordt. De vraag: 'welke ondersteuning heeft meneer Jansen nodig om morgen weer een reden te hebben om op te staan' is leidend. Vanuit die gedachte staat een zinvolle daginvulling centraal, het leven van alle dag in verbinding met de omgeving.

Daardoor werkt de Hagert ook veel en actief samen met burens en bedrijven en scholen in de directe omgeving. Het terrein is open en toegankelijk en veel bezoekers gebruiken de Hagert ook voor

wandelingen, excursies of om een kopje koffie te drinken in het cafeetje. Bezoekers van de dagbesteding werken mee in de zorg in de woningen (de was strijken, koffie schenken of samen een wandelingetje doen). De moestuinen en bloementuin moet beheerd worden en ook productie en verkoop van de zelfgemaakte jam vraagt de nodige aandacht. Kortom een dagelijks leven dat niet bepaalt wordt door de werkprocessen van de organisatie van de organisatie maar door het leven van alledag.



Een andere manier van organiseren en leidinggeven

Als we een zinvol op de individuele bewoner afgestemde zorg belangrijk vinden en een zinvolle daginvulling en persoonlijke aandacht centraal stellen dan kan het niet anders dan dat we de professional alle ruimte geven om de dingen te doen die moeten gebeuren. Zelforganiserende teams zijn dan ook de basis voor de organisatie. Er wordt zo min mogelijk gemanaged. In plaats daarvan geeft de leiding van de organisatie prioriteit aan de vormgeving van de

gezamenlijke zorgvisie en is zij gericht op ondersteuning van de professionals zodat die in hun werk de zorgvraag van de cliënt en de familie centraal kunnen stellen. Wij spreken dan liever niet over de zorgmanager maar over de leidinggevende die dienend en richtinggevend is vanuit de gezamenlijk gedragen visie op zorg, uiteraard binnen de (wettelijke en financiële) kaders. Alles wat niet bijdraagt aan onze definitie van goede zorg proberen we niet te doen. Dat bespaart onnuttige aandacht en bespaart ook tijd dus geld.



Langdurige zorg als gemengd bedrijf

Vanuit deze visie op zorg organiseren we dus anders maar werkend we ook naar een ander verdienmodel toe. Als we doorgaan met het organiseren van de zorg op de manier zoals we dat nu doen dan wordt de zorg onbetaalbaar en zullen de 40 en 50-gers van nu straks niet kunnen rekenen op het nivo van zorg zoals we dat nu gewend zijn. Op de Hagert proberen we toe te werken naar wat wij een gemengd bedrijf noemen. De boeren van vroeger werkten in een gemengd bedrijf: naast koeien hadden ze ook akkerland, een moestuin en wat varkens voor eigen

gebruik. Ze waren actief in wat we nu een lokale en circulaire economie noemen. De kringloop werd zoveel mogelijk op het eigen bedrijf gehouden (mestproductie voor het eigen land) en veel aandacht voor wat we nu streekproducten noemen. Daarnaast maakte een minicamping of kaasproductie deel uit van de totale inkomsten en spreiding van arbeid. Toen was er nog geen sprake van (over)specialisatie, segmentatie van de markt, overregulering, mestoverschotten en subsidies zonder welke niet meer geproduceerd kon worden.



Lokale inbedding, lokaal bestuur en een ander verdienmodel

Op de Hagert proberen we een gemengd bedrijf te ontwikkelen waarbij we in de toekomst niet alleen afhankelijk zijn van de AWBZ maar ook inkomsten genereren uit andere bedrijfstakken zoals recreatie (kijk op www.eropuitinhernenleur.nl), kwekerij van eigen groente, jamproductie maar ook inkomsten uit educatie,

verhuur, horeca en zelfs werkbezoeken krijgen. Een belangrijke basis voor de zorg is ook de belangeloze inzet van vrijwilligers en mantelzorgers, wat tegenwoordig de informele zorg wordt genoemd. Op de Hagert werken ruim 80 vrijwilligers die volwaardige medewerkers zijn omdat ze een belangrijke bijdrage leveren aan de kwaliteit van zorg die ons voor ogen staat. Lokale zelfsturing in plaats van centrale sturing op grote afstand is daarbij onontbeerlijk. De Hagert is daarom op weg naar een vorm van meer zelfstandigheid ingebed in de lokale samenleving.



Met vallen en opstaan

Deze ontwikkelingen spelen op de Hagert, het gaat met vallen en opstaan, dat wel. Steeds meer klinkt de roep om zelfbeschikking, lokale inbedding, vraagsturing en betaalbaarheid. Toch is de praktijk vanuit overheden en grote zorgorganisaties nog steeds: toenemende regeldruk, verdergaande specialisatie, topdown ontwikkelen en standaardisatie.

Gelukkig zien wij steeds meer belangstelling voor onze aanpak. We hebben de wijsheid niet in pacht maar we zien aan onze concrete resultaten dat een andere benadering werkt.

Bernadette en Ton Baaijens
Woonzorgboerderij de Hagert
Leurseweg 10
6601 ZZ Wijchen
post@dehagert.nl
www.dehagert.nl
Februari 2013